

Autoriteit Consument en Markt
Directie Toezicht Energie

Verstuurd per email aan: ACM-post@acm.nl

N.V. Nederlandse Gasunie

Postbus 19
9700 MA Groningen
Concourslaan 17
T (050) 521 91 11
F (050) 521 19 99
E info@gasunie.nl
Handelsregister Groningen 02029700
www.gasunie.nl

Datum
6 augustus 2025

Ons kenmerk
MR 25.85

Uw kenmerk
ACM/25/194782

Onderwerp
Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte
transportverzoeken"

Geachte heer/mevrouw,

N.V. Nederlandse Gasunie (Gasunie) maakt hierbij graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op uw ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken".

Gasunie reageert in haar hoedanigheid van:

1. Gebruiker van elektriciteitsinfrastructuur door verschillende dochterondernemingen van NV Nederlandse Gasunie, en
2. Als beheerder van het landelijk gastransportnet, Gasunie Transport Services B.V. (GTS) die op grond van artikel 10a, lid 1, onderdeel q de Gaswet is aangesteld als adviseur van de Minister van Klimaat en Groene Groei op het gebied van gasleveringszekerheid en op grond van artikel 10a, lid 1, onderdeel h diverse ondersteunde werkzaamheden op het gebied van gasleveringszekerheid voor de Minister verricht.

Ter verduidelijking, Gasunie reageert in deze brief dus niet als onderdeel van de gezamenlijke netbeheerders.

Doel ontwerpbesluit

De bedoeling van het ontwerpbesluit is om elektriciteitsnetbeheerders de mogelijkheid te geven door middel van toepassing van het prioriteringskader op een objectieve, transparante en non-discriminatoire wijze voorrang te geven aan transportverzoeken van partijen die een groot algemeen belang dienen.

Gasunie is er zeer positief over dat in tijden van schaarse transportcapaciteit elektriciteitsnetbeheerders een juridische grondslag krijgen voor het met voorrang behandelen van partijen met een grote(re) maatschappelijke waarde.

Gasunie kan zich goed vinden in de in paragraaf 4.1 tot en met 4.5 van het ontwerpbesluit opgenomen vertrekpunten, werkwijze, beoordelingscriteria, lijsten van wet- en regelgeving en de sectoren met beoordeelde activiteiten.

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

Benodigde wijzigingen

Gasunie is echter wel van mening dat voor een aantal sectoren de beoordelingscriteria op een verkeerde wijze zijn toegepast. Daarnaast is in het ontwerpbesluit diverse gasinfrastructuur dat voor de landelijke gasvoorziening cruciaal is niet meegenomen in paragraaf 5.7 "Energie – Gas". Hierdoor is een groot deel van deze infrastructuur, ondanks dat het vitale infrastructuur betreft, in het ontwerpbesluit niet beoordeeld en derhalve niet opgenomen in het prioriteringskader. De beoordeling van gasinfrastructuur ten behoeve van de landelijke gasvoorziening moet onzes inziens absoluut in het uiteindelijk besluit van ACM moeten worden opgenomen.

Naast deze belangrijke aandachtspunten ten aanzien van (aard)gasinfrastructuur, heeft Gasunie ook een aantal aandachtspunten ten aanzien van infrastructuur ten behoeve van waterstoftransport en warmtetransport. In het kort verzoekt Gasunie de ACM om de volgende wijzigingen in het besluit op te nemen:

1. Het opnemen van "infrastructuur ten behoeve van de landelijke gasvoorziening" in de categorie "veiligheid". Deze infrastructuur bestaat uit 1) het landelijke gastransportnet, de aangewezen gasopslagen, de aangewezen LNG-terminals en de aangewezen gasinterconnector;
2. Het in het prioriteringskader opnemen van infrastructuur ten behoeve van nationaal waterstoftransport;
3. Het expliciet opnemen van 'warmtetransportnetbeheer' in het prioriteringskader onder de functie warmtevoorziening;
4. Verder willen we de ACM aanmoedigen zo spoedig mogelijk de vierde categorie gericht op partijen die milieu- en klimaatdoelstellingen bevorderen toe te voegen aan het prioriteringskader en pleiten we voor een ruimere formulering van de definitie van congestieverzachtters.

De onder het bovenstaande eerste punt genoemde infrastructuren ten behoeve van de landelijke gasvoorziening zijn cruciaal voor de Nederlandse gasleveringszekerheid. Indien één van deze infrastructuuronderdelen niet meer goed kan functioneren dan kan een noodsituatie of crisissituatie als bedoeld in de Europese Gasleveringszekerheidsverordening 2017/1938 en de activering van het Nederlandse "noodplan", het Bescherm- en Herstelplan Gas (BH-G), al snel plaatsvinden met alle mogelijke maatschappij-ontwrichtende gevolgen van dien.

Indien u desondanks overweegt om deze infrastructuren niet in het prioriteringskader op te nemen dan vragen wij u met klem om een dergelijk besluit niet te nemen voordat u hierover nader overleg heeft gevoerd met het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG). KGG draag immers de primaire verantwoordelijkheid voor de Nederlandse gasleveringszekerheid en dit ACM-besluit kan daar direct impact op hebben. Voor de volledigheid melden wij u dat Gasunie deze zienswijze ook heeft gedeeld met het Ministerie van KGG.

In het vervolg van deze brief gaan wij nader in op deze aandachtspunten en voorgestelde wijzigingen.

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

1. Infrastructuur ten behoeve van de landelijke gasvoorziening

In het voorgestelde prioriteringskader uit het ontwerpbesluit is voor gasinfrastructuur alleen de activiteit "Gasnetten" opgenomen. Randnummer 102 van het ontwerpbesluit stelt daarnaast dat gasnetten niet direct raken aan nationale veiligheid en derhalve in categorie 3 "basisbehoeften" zijn opgenomen en daarmee dus niet in categorie 2 "veiligheid". Deze stelling van ACM is, in ieder geval ten aanzien van infrastructuur ten behoeve van de landelijke gasvoorziening en zeker voor het landelijk gastransportnet onjuist.

Bepaalde processen zijn zo essentieel voor de Nederlandse samenleving dat uitval of verstoring tot ernstige maatschappelijke ontwrichting leidt en een bedreiging vormt voor de nationale veiligheid. Deze processen vormen de Nederlandse vitale infrastructuur. Als vitale infrastructuur uitvalt, kan dat grootschalige maatschappelijke ontwrichting veroorzaken.¹ Vitale infrastructuur wordt daarnaast expliciet vermeld in de Veiligheidsstrategie van Nederland², hetgeen zoals uit randnummer 22 van het ontwerpbesluit blijkt, het in het ontwerpbesluit gebruikte criterium is om in Categorie 2 'veiligheid' te worden opgenomen.

De lijst met vitale processen wordt voor Nederland opgesteld door de nationaal coördinator terrorismebestrijding en veiligheid (NCTV).³ Bij de herijking van de vitale infrastructuur in 2015 is het landelijk gastransportnet in categorie A geplaatst, hetgeen de meest vitale categorie betreft. In categorie A staan de infrastructuur die bij verstoring, aantasting of uitval de ondergrenzen van minstens één van de vier impactcriteria voor categorie A raakt⁴:

- Economische gevolgen: > ca. 50 miljard euro schade of ca. 5.0% daling reëel inkomen
- Fysieke gevolgen: meer dan 10.000 personen dood, ernstig gewond of chronisch ziek
- Sociaal maatschappelijke gevolgen: meer dan 1 miljoen personen ondervinden emotionele problemen of ernstig maatschappelijke overlevingsproblemen
- Cascade gevolgen: Uitval heeft als gevolg dat minimaal twee andere sectoren uitvallen.

Het grote maatschappelijke belang, waaronder het veiligheidsbelang, van de door de NCTV vastgestelde vitale processen, zeker die met categorie A, lijkt Gasunie daarmee evident. Een storing of uitval van de gasvoorziening als gevolg van het tijdelijk uitvallen van (delen van) het landelijke gastransportnet kan grote maatschappelijke ontwrichting veroorzaken. Infrastructuur dat van cruciaal belang is voor de landelijke gasvoorziening is echter breder dan alleen het landelijk gastransportnet. Er is een beperkt aantal cruciale functies en bijbehorende infrastructuur die bij uitval op een rechtstreekse en significante wijze de landelijke gasvoorziening in gevaar kunnen brengen.

Infrastructuur ten behoeve van de landelijke gasvoorziening

Op grond van de Europese Gasleveringszekerheidsverordening 2017/1938 moeten lidstaten onder meer een "noodplan" opstellen. Het Bescherm en Herstelplan Gas (BH-G) dat door de

¹ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/vitale-infrastructuur>

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2023/04/03/veiligheidsstrategie-voor-het-koninkrijk-der-nederlanden/Veiligheidsstrategie+voor+het+Koninkrijk+der+Nederlanden.pdf>

³ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/vitale-infrastructuur/overzicht-vitale-processen>

⁴ Zie paragraaf 2 van Kamerstuk Nationale Veiligheid – Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-30821-23.html>

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

Minister van KGG is opgesteld is dit Nederlandse "noodplan". In het BH-G maakt KGG in paragraaf 1.6 ("Indicatoren voor afkondiging van de crisisniveau's") duidelijk dat de voor de gasleveringszekerheid relevante gasinfrastructuur breder is dan alleen gasnetten. Zo staat daar onder meer: "Hierbij kan worden gedacht aan uitval van gasinfrastructuur, zoals een gasopslag, pijpleiding of LNG-terminal, of een geopolitieke oorzaak voor een onderbreking van het aanbod resulterend in een lager aanbod op de West-Europese markt".⁵

Ook uit de in 2015 door de NCTV en het Ministerie van Veiligheid en Justitie uitgegeven publicatie met betrekking tot de herijking van de Nederlandse vitale infrastructuur wordt duidelijk dat de gasinfrastructuur t.b.v. de Nederlandse gasvoorziening breder is dan alleen het landelijk gastransport, maar tenminste ook gasopslagen en de Nederlandse LNG-terminal(s) omvat.⁶ Verder merken wij op dat de maatschappelijke impact (waaronder ten aanzien van veiligheid) van uitval van het landelijk gastransportnet aanmerkelijk groter is dan uitval van een regionale elektriciteitsnet dat, zoals in randnummer 94 en 95 van het ontwerpbesluit toegelicht, wel in de categorie "veiligheid" valt. In het BH-G komt expliciet naar voren dat een verstoring van de gasinfrastructuur grote ontwrichtende gevolgen zal hebben in de maatschappij; 'Door het tekort aan gas zullen bedrijven moeten afschakelen, wat leidt tot economische schade, en zullen kleinverbruikers zonder aardgas komen te zitten, wat leidt tot risico's voor de volksgezondheid en de veiligheid.'⁷

De volgende activiteiten en bijbehorende infrastructuur zouden naar onze mening, samen met het reeds besproken landelijk gastransportnet, aan de nieuwe subcategorie "infrastructuur ten behoeve van de landelijke gasvoorziening" moeten worden toegevoegd:

- **Gasopslagen**

Sinds de sluiting van het Groningenveld en het wegvallen van de gasstromen uit Rusland zijn het vullen en het functioneren van gasopslagen, meer dan ooit, cruciaal voor de Nederlandse gasleveringszekerheid. De totale Nederlandse gasimport (waaronder LNG-import) en eigen gasproductie zijn gedurende de winter aanmerkelijk lager dan de Nederlandse gasvraag (zelfs in milde winters). Het restant van deze gasvraag kan alleen maar met gas uit gasopslagen worden voorzien. Simpel gezegd: zonder afdoende gevulde gasopslagen, en zonder goed functionerende gasopslagen, is er gewoonweg te weinig gas beschikbaar om in de winter aan de nationale gasvraag te voldoen, met alle gevolgen van dien.

Het grote belang van gasopslagen komt in verschillende Europese en nationale wet- en regelgeving als ook in diverse Kamerbrieven naar voren, waaronder maar niet beperkt tot onderstaande opsomming van relevante documenten en wettelijke bepalingen:

- *Vitale infrastructuur*

Gasopslagen zijn expliciet genoemd in de NCTV-lijst met vitale processen.⁸

⁵ Bescherm- en Herstelplan Gas - <https://open.overheid.nl/documenten/8823440f-4bf6-4c65-9d76-57906219828e/file>

⁶ Zie onder meer "Landelijke gasvoorziening is A-vitaal" op pagina's 10-11 van https://www.deltaexpertise.nl/images/3/36/De_herijking_vitale_infrastructuur_Nederland.pdf

⁷ Bescherm- en Herstelplan Gas - <https://open.overheid.nl/documenten/8823440f-4bf6-4c65-9d76-57906219828e/file> p.55

⁸ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/vitale-infrastructuur/overzicht-vitale-processen>

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

- Kamerbrief "Visie Gasopslagen"⁹

Deze kamerbrief uit 2023 begint met de volgende twee paragrafen:

"De gascrisis heeft duidelijk gemaakt dat **gasopslagen een cruciale rol spelen om onze gasleveringszekerheid te borgen**. Nu Nederland met goed gevulde gasopslagen de winter is uitgekomen en de markt op dit moment gestabiliseerd lijkt, is het belangrijk om voor de langere termijn naar de rol van gasopslagen te kijken, conform de motie van de leden Erkens en Kröger (Kamerstuk 36 200 XIII nr. 38).

Er zijn verschillende redenen om na te denken over de rol die gasopslagen de komende jaren kunnen spelen in de gasmarkt en ons energiesysteem. Ten eerste, het voornemen van het kabinet om de gasproductie uit het Groningenveld per 1 oktober 2023 naar nul te brengen en het Groningenveld per 1 oktober 2024 definitief te sluiten. Met de afnemende eigen productie van gas, groeit ook de afhankelijkheid van gasimport. **Dit leidt tot nieuwe veiligheidsrisico's en toenemende gevoeligheid voor een mogelijk tekort aan hoogcalorisch gas (H-gas) op de wereldmarkt. Hierdoor zijn gasopslagen straks de belangrijkste bron van flexibiliteit; om fluctuaties in de gasvraag op te kunnen vangen."**

- De "rapportages leveringszekerheid" die GTS jaarlijks op grond van artikel 10a, lid 1, onderdeel q van de Gaswet¹⁰ aan de Minister van KGG aanbiedt

Uit de recent door GTS consulteerde "Rapportage leveringszekerheid 2025"¹¹ komt de cruciale rol die gasopslagen spelen duidelijk naar voren. De "Rapportage leveringszekerheid 2024"¹² leverde een vergelijkbaar beeld op.

- Europese en nationale vuldoelen

Het belang van (goed gevulde) gasopslagen is zo groot dat de Gasverordening 2024/1789¹³ aan de lidstaten specifieke vuldoelen voorschrijft. De Minister van KGG heeft aangaande de voorzienings- en leveringszekerheid energie voor Nederland zelfs nog hogere vuldoelen vastgesteld dan de voorgeschreven EU-vuldoelstellingen.¹⁴

- De Gasinfrastructuurnorm

Een belangrijk onderdeel van de Gasleveringszekerheidsverordening 2017/1938¹⁵ betreft de Gasinfrastructuurnorm zoals beschreven in artikel 5 van deze verordening, waarin onder meer rekening moet worden gehouden met uitval van de grootste infrastructuur gedurende de winter. Deze grootste infrastructuur tijdens de winterperiode is momenteel gasopslag Norg.

⁹ Kamerbrief Visie Gasopslagen - <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29023-442.html>

¹⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011440/2025-02-22>

¹¹ GTS Rapportage leveringszekerheid 2025 -

<https://www.gasunietransportservices.nl/uploads/fckconnector/d8d9e89d-0dd8-5843-8996-b2dae9501fd1/3502300067/250617%20Gepubliceerd%20Overzicht%20Leveringszekerheid%202025%20tbv%20markt%20consultatie.pdf> - p1.

¹² GTS Rapportage leveringszekerheid 2024 - https://www.gasunietransportservices.nl/uploads/fckconnector/ceccd120-e59d-56ef-8ead-1e330ad16544/3479506610/EA%2024.0457%20Bijlagen%20bij%20brief%20leveringszekerheid%20voor%20gasjaar%202025_26.pdf

¹³ Gasverordening 2024/1789 - [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02017R1938-20250101 art.6a](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02017R1938-20250101%20art.6a)

¹⁴ Kamerbrief minister van KGG 14/02/2025 -

https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20250214/brief_regering_stand_van_zaken/document3/f=/vmkyojfhdxyf.pdf

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32017R1938>

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

Gasopslagen zijn van dermate groot belang voor de (Europese) leveringszekerheid dat sluiting van een gasopslag vanuit Europese wetgeving niet zo maar kan. Artikel 15, lid 11 van de Gasverordening 2024/1789¹⁶ luidt:

"De lidstaten nemen alle nodige maatregelen om de voortdurende werking van de ondergrondse aardgasopslaginstallaties op hun respectieve grondgebied te waarborgen. Die ondergrondse aardgasopslaginstallaties mogen hun activiteiten alleen stopzetten indien niet aan technische en veiligheidseisen wordt voldaan of indien de certificeringsinstantie na het uitvoeren van een beoordeling en rekening houdend met een advies van het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor gas (het "ENTSB voor gas"), tot de conclusie komt dat een dergelijke stopzetting de aardgasleveringszekerheid op Unie- of nationaal niveau niet vermindert."

Bovenstaand artikel 15, 11de lid van de Gasverordening maakt ook duidelijk dat gasopslagen in tegenstelling tot wat in randnummer 98 van het ontwerpbesluit staat geen "vrije marktactiviteiten met veel aanbieders zijn". Nederland kent slechts 4 seizoensopslagen en 1 fast-cycle storage facility. Dit overzicht kunt u vinden in paragraaf 2.5.2 (Gasopslag) op p.32 van memorie van toelichting bij het concept-wetsvoorstel "Bestrijden Energieleveringscrisis".¹⁷ In dit kader is voor gasopslagen ook voldaan aan het criterium genoemd in randnummer 45 van het ontwerpbesluit.

- LNG Terminals

Sinds de sluiting van het Groningenveld en de beëindiging van de levering van Russisch gas naar Noordwest Europa is LNG-import met afstand de grootste bron van gas voor de Nederlandse gasvoorziening. Zie hiervoor onder meer de eerdergenoemde rapportages leveringszekerheid¹⁸ en het in 2024 in opdracht van het Ministerie van EZK uitgevoerde onderzoek naar de lange-termijn-behoefte naar LNG in Nederland.¹⁹

Nederland kent slechts 2 LNG-terminals (dit in verband met randnummer 45 van het ontwerpbesluit). Dit zijn de Gate-terminal in Rotterdam en EemsEnergy Terminal (EET) in de Eemshaven. Samen hebben deze 2 terminals een doorvoercapaciteit van 24 miljard kubieke meters gas (n) per jaar. Ter vergelijking: de totale Nederlandse gasvraag in 2024 was circa 30 miljard kubieke meters. Voor deze LNG-terminals (LNG-installaties) zijn beheerders aangewezen op grond van artikel 9a van de Gaswet.²⁰

Deze LNG-terminals moeten het overgrote deel van het jaar in bedrijf zijn om Nederland (en de omliggende landen) te kunnen blijven voorzien van voldoende gas. Ook in de zomer is het absoluut noodzakelijk dat de LNG-terminals gas blijven doorvoeren. Het gas waarmee de seizoensopslagen (zie het vorige punt) gevuld worden (in de periode maart-oktober) komt voornamelijk in de vorm van LNG ons land binnen.

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:32024R1789>

¹⁷ <https://www.internetconsultatie.nl/wbe/document/13723>

¹⁸ GTS Rapportage leveringszekerheid 2025 - <https://www.gasunietransportservices.nl/uploads/fckconnector/d8d9e89d-0dd8-5843-8996-b2dae9501fd1/3502300067/250617%20Gepubliceerd%20Overzicht%20Leveringszekerheid%202025%20tbv%20marktconsultatie.pdf> - o.a. p5.

¹⁹ Aanbiedingsbrief Minister van EZK rapport - <https://open.overheid.nl/documenten/6cacd0d9-d81f-4862-865c-ca6947b81355/file>

²⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011440/2025-02-22>

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

LNG-terminals staan op de lijst van "vitale processen" van de NCTV²¹ en uitval van de LNG-terminals wordt in paragraaf 1.6 van het Bescherm- en Herstelplan Gas ook expliciet genoemd als mogelijke reden voor activering van het Nederlandse noodplan.

De twee Nederlandse LNG-terminals zijn om deze redenen cruciale infrastructuur voor de Nederlandse gasvoorziening en moeten daarom worden opgenomen in het prioriteringskader.

- **Interconnector voor gas**

Nederland kent slechts 1 interconnector voor gas. Dit betreft de BBL tussen Balgzand en Bacton (VK). BBL Company V.O.F. is op grond van artikel 2b van de Gaswet aangewezen als beheerder van de BBL-interconnector.²²

De BBL heeft een capaciteit van 10,000,000 kWh/h voor gastromen richting het VK en een capaciteit van 7,699,193 kWh/h voor gastromen van het VK naar Nederland (de zogenaamde reverse flow). Onder andere tijdens de gascrisis in 2022/23 heeft de BBL een zeer belangrijke bijdrage geleverd in het transporteren van gas naar Nederland. De BBL gasinterconnector heeft een essentiële rol in de leveringszekerheid en levert een significante bijdrage aan de nationale energievoorziening. Het belang van BBL, als onderdeel van infrastructuur ten behoeve van de Nederlandse gasvoorziening, is daarmee evident.

Voorgestelde wijziging aan het prioriteringskader:

Het landelijke gastransportnet, gasopslagen, LNG-terminals en de BBL gasinterconnector maken onderdeel uit van de infrastructuur ten behoeve van de Nederlandse gasvoorziening en voldoen aan alle in het ontwerpbesluit opgenomen toe te passen criteria van het prioriteringskader en dienen daarom in het prioriteringskader te worden opgenomen. Zonder de 5 gasopslagen, de 2 LNG-terminals en de gasinterconnector zou Nederland bij lange na niet voldoen aan de in de Gasverordening opgenomen infrastructuurnorm. Gelet op het belang van deze infrastructuur voor de gasleveringszekerheid, en de daarmee samenhangende veiligheidsrisico's, zou de toepassing van het prioriteringskader daarom moeten leiden tot opname van deze soorten infrastructuur in de categorie "Veiligheid".

Concluderend vindt Gasunie dat binnen de beoordeelde categorie "Energie - Gas" de "infrastructuur t.b.v. de landelijk gasvoorziening" apart moet worden opgenomen en moet worden opgenomen in de categorie "Veiligheid". Aan tabel 2 van het (uiteindelijke) besluit zou dan het volgende moeten worden toegevoegd.

Functie	Subfunctie	Omschrijving
Infrastructuur t.b.v. de landelijke gasvoorziening	Landelijk gastransportnet	Alle activiteiten van de op grond van artikel 2 Gaswet aangewezen netbeheerder van het landelijk gastransportnet

²¹ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/vitale-infrastructuur/overzicht-vitale-processen>

²² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011440/2025-02-22>

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

	Gasopslag	Alle activiteiten van de op grond van artikel 9a Gaswet aangewezen beheerder van gasopslaginstallaties
	LNG-installaties	Alle activiteiten van de op grond van artikel 9a Gaswet aangewezen LNG-beheerders
	Interconnector voor gas	Alle activiteiten van de op grond van artikel 2b Gaswet aangewezen interconnectorbeheerder

Overleg met Ministerie Klimaat en Groene Groei

Indien u overweegt om deze gevraagde wijzigingen t.a.v. infrastructuur t.b.v. de landelijke gasvoorziening, ondanks bovenstaande uitleg en argumentatie, niet in het prioriteringskader op te nemen dan vragen wij u met klem om een dergelijk besluit niet te nemen dan voordat u hierover nader overleg heeft gevoerd met het Ministerie van KGG. KGG draag immers de primaire verantwoordelijkheid voor de Nederlandse gasleveringszekerheid en dit ACM-besluit kan daar direct impact op hebben. Zoals reeds gememoreerd, is deze zienswijze ook gedeeld met het ministerie van KGG.

2. Infrastructuur t.b.v. nationaal waterstoftransport

Activiteiten die in het kader van de waterstofketen worden verricht zijn niet opgenomen in het prioriteringskader zoals het nu voorligt. Afhankelijk van de specifieke activiteit (waterstoftransport, waterstofopslag) wordt niet voldaan aan alle criteria dan wel wordt aan geen enkel criterium voldaan in de optiek van de ACM.

Het feit dat de waterstofketen nog volop in ontwikkeling is, is de onderliggende oorzaak waarom vooralsnog niet aan de criteria kan worden voldaan zoals uiteengezet in de toelichting door de ACM.²³ In de nabije toekomst zal waterstofinfrastructuur een onderdeel gaan worden van de essentiële infrastructuur. Gasunie heeft middels een dienst van algemeen economische belang de opdracht van de Minister van EZK gekregen om een nationaal waterstofnetwerk te ontwikkelen²⁴ en zal na implementatie van het Europese Decarbonisatiepakket worden aangewezen als de wettelijke waterstoftransmissiesysteembeheerder.²⁵ De tijdige ontwikkeling van een nationaal waterstoftransportnetwerk is cruciaal voor Nederland om haar duurzaamheidsdoelstellingen te ontwikkelen. Vertraging in de ontwikkeling van het waterstofnetwerk als gevolg van het onnodig moeten wachten op noodzakelijke elektriciteitstransportmogelijkheden is daarmee, ook vanuit algemeen belang gezien, zeer

²³ <https://www.acm.nl/system/files/documents/ontwerp-codebesluit-prioriteringsruimte-transportverzoeken-2025.pdf> randnummer 125

²⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/06/29/ontwikkeling-transportnet-voor-waterstof>

²⁵ https://www.internetconsultatie.nl/implementatiewet_decarbonisatiepakket/document/14423

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

onwenselijk. ACM benadrukt dit punt in de recent gepubliceerde "marktrapportage waterstoftransporttarieven".²⁶

Om deze reden dient ons inziens 'infrastructuur ten behoeve van het nationaal waterstoftransport' juist nu al toegevoegd te worden aan het prioriteringskader. Onder de activiteiten vallende onder 'infrastructuur ten behoeve van het nationaal waterstoftransport' zouden in ieder geval het nationaal waterstoftransportnet, waterstofopslagfaciliteiten en importterminals voor waterstof (dan wel ammoniak) moeten terugkomen.

Voor zowel waterstofopslag als -terminals staat vast dat de realisatie van deze van zeer significant belang zijn voor de gehele waterstofketen, waarbij de mogelijke locaties waar deze faciliteiten kunnen worden gerealiseerd zeer beperkt zijn c.q. er in Nederland in eerste instantie bijvoorbeeld maar één waterstofopslagfaciliteit voorzien is, waarmee er een grote afhankelijkheid van deze activiteit is voor de keten als geheel. Zowel voor waterstofopslag als voor waterstofterminals geldt dan ook dat deze activiteiten voldoen aan het tweede en derde criterium van het prioriteringskader, in tegenstelling tot de conclusie die ACM in randnummer 125 trekt.

In de Kamerbrief van 4 juli jongstleden benadrukt de Minister van KGG dat "*Waterstofopslag een essentiële schakel vormt in een goed werkende waterstofketen en zorgt voor flexibiliteit in het toekomstige energiesysteem. Het vergroot de voorzieningszekerheid van energie en de strategische autonomie van Nederland en Europa. Waterstofopslag draagt bij aan het bereiken van de klimaatdoelen en biedt een buffercapaciteit voor momenten dat het aanbod van zonne- en windenergie laag is. Tenslotte draagt waterstofopslag als onderdeel van de waterstofketen ook bij aan de verduurzaming van de industrie.*"²⁷ Uit de scenario's in de II3050 systeemstudie (integrale infrastructuurverkenning van de gezamenlijke netbedrijven) komt naar voren dat de import van waterstof eveneens onmisbaar zal zijn om aan de toekomstige waterstofvraag te voldoen.²⁸ Voor een goed functionerende waterstofmarkt zijn deze activiteiten dan ook cruciaal en daarmee ook voor de toekomstige Nederlandse energievoorziening. Tijdige realisatie van waterstofinfrastructuur is een onontbeerlijke schakel in de energietransitie en nodig om de klimaatdoelen te halen, zoals de ACM zelf ook benadrukt in de "marktrapportage waterstoftransporttarieven".²⁹ Het door de ACM niet opnemen van infrastructuuractiviteiten ten behoeve van nationaal waterstoftransport in het prioriteringskader (waardoor er significante vertraging kan ontstaan in de realisatie van de Nederlandse waterstofmarkt), is tegenstrijdig met het uitgangspunt dat tijdige realisatie van de waterstofinfrastructuur een onontbeerlijke schakel is in de energietransitie.

Gasunie pleit er dan ook voor infrastructuuractiviteiten ten behoeve van nationaal waterstoftransport in ieder geval onder categorie 3 basisbehoeften te laten vallen. Daarnaast zouden waterstofactiviteiten onder voorwaarden in aanmerking moeten komen voor de categorie congestieverzachtters, zoals onder punt 5 van deze zienswijze uiteengezet.

²⁶ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-publiceert-marktrapportage-waterstoftransporttarieven>

²⁷ Nationale agenda ondergrondse waterstofopslag en het belang van zoutwinning - <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2025D32562> - p.1.

²⁸ <https://www.netbeheernederland.nl/publicatie/netbeheer-nederland-scenarios-editie-2025>

²⁹ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-publiceert-marktrapportage-waterstoftransporttarieven>

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

3. Warmtetransportnetbeheerder

In het ontwerpbesluit wordt in bijlage 22. bij artikel 7.0a in tabel 3 onder warmtevoorziening "Warmtenetbeheer" genoemd. Dit wordt gedefinieerd als een partij die zich bezighoudt met het beheren, aanleggen of onderhouden van een warmtenet als bedoeld in de Warmtewet. "Warmtetransportnetbeheer" komt uitdrukkelijk in artikel 1.1. van het wetsvoorstel Wet collectieve warmte (Wcw)³⁰ terug en "warmtetransportnetbeheer" dient daarom als subfunctie onder warmtevoorziening terug te komen in het prioriteringskader. In de toelichting bij het prioriteringskader wordt warmtetransport wel genoemd, maar dit blijkt niet expliciet uit de tabel. Dat zou kunnen leiden tot onduidelijkheid over of warmtetransport wel of niet onder warmtenetbeheer valt. Warmtetransportnetten als WarmtelinQ spelen een cruciale rol in de collectieve warmtevoorziening, zonder deze worden de warmtenetten (c.q. distributienetten) niet (of: in onvoldoende mate) voorzien van warmte. Daarom dient de term "warmtetransportnetbeheer" expliciet opgenomen te worden in het uiteindelijke prioriteringskader onder de functie warmtevoorziening. Voor een warmtetransportnet zal op grond van de Wcw artikel 5.1. een warmtetransportbeheerder worden aangewezen.³¹

Aan tabel 3 van het (uiteindelijke) besluit zou het volgende moeten worden toegevoegd:

Functie	Subfunctie	Omschrijving
Warmtevoorziening	Warmtetransportnetbeheer	Alle activiteiten van de op grond van artikel 5.1. Wet collectieve warmte aangewezen warmtetransportbeheerder van het warmtetransportnet

4. Partijen die milieu- en klimaatdoelstellingen bevorderen

Gasunie juicht het in het licht van de energietransitie toe dat de ACM in de toelichting op het ontwerpbesluit het belang van een vierde categorie, partijen die de milieu- en klimaatdoelstellingen bevorderen, identificeert. Een zorgvuldige uitwerking van deze categorie acht de ACM niet tijdig mogelijk en daarom wordt op dit moment dit type maatschappelijke functies niet meegenomen in het besluit.

We begrijpen en onderschrijven dat bij het opstellen van het prioriteringskader als een van de vertrekpunten genomen is om een zo strak mogelijke afbakening te hanteren en dat dit uitdagend kan zijn voor deze vierde categorie. Tegelijkertijd willen we graag het belang van een tijdige opname van deze categorie in het prioriteringskader benadrukken. Voor het kunnen realiseren van de klimaatdoelstellingen is het essentieel dat partijen die aan deze doelstellingen een actieve bijdrage kunnen leveren zich verzekerd weten van een tijdige toekenning van transportcapaciteit.

³⁰ Wcw wetsvoorstel - <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024Z10891&did=2024D25803>

³¹ Wcw wetsvoorstel - <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024Z10891&did=2024D25803>

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

Om de klimaatdoelstellingen te kunnen realiseren is het essentieel dat infrastructuur voor energie tijdig ontwikkeld wordt. Om de doelen van het Klimaatakkoord te bereiken, zijn kleine en grote aanpassingen in de energie- en grondstoffeninfrastructuur noodzakelijk. De energietransitie vraagt om uitbreiding van bestaande en de aanleg van nieuwe infrastructuren voor nieuwe energiedragers, die sneller beschikbaar moeten komen dan gebruikelijk. Daarbij is een actieve regierol van het Rijk en/of Provincie nodig. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) is een belangrijk instrument om invulling te geven aan die regierol.

Het MIEK³² geeft een overzicht van energie-infrastructuurprojecten van nationaal (nMIEK) of regionaal (pMIEK) belang die het meest bijdragen aan het realiseren van de nationale en/of regionale energievisie en het faciliteren van het halen van de klimaatdoelen. Hierbij gaat het onder andere om de verschillende Carbon Capture and Storage (CCS)-projecten welke al in de komende jaren een significante bijdrage kunnen gaan leveren aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen.³³ Naar verwachting zal meer dan de helft van de benodigde CO₂-reductie in 2030 (t.o.v. 2021) door CCS worden gerealiseerd.³⁴

Graag zien wij zo spoedig mogelijk in het codebesluit de categorie gericht op het bevorderen van de milieu- en klimaatdoelstellingen opgenomen worden, waarbij het ons voorstel is om hierin MIEK-projecten, zowel projecten met een pMIEK- als een nMIEK-status, expliciet op te nemen.

5. Afbakening 'Congestieverzachters'

Vanuit Gasunie willen we pleiten voor een ruimere formulering van de definitie van congestieverzachters dan zoals nu opgenomen is in het ontwerpbesluit. De essentie van congestieverzachters is dat zij ervoor zorgen dat de bestaande transportcapaciteit efficiënter wordt benut en dat er transportcapaciteit vrij komt op het net voor bestaande afnemers en nieuwe partijen. Daarmee wordt door congestieverzachters bijgedragen aan de voorzieningszekerheid voor alle afnemers op het elektriciteitsnet en in algemene zin ook aan de efficiëntere benutting van transportcapaciteit.

De huidige omschrijving lijkt hiermee geen ruimte te bieden voor activiteiten die in indirecte zin een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan oplossingen voor netcongestie. Een van de oplossingen voor netcongestie is de inzet van andere technologieën die het energieverbruik efficiënter kunnen maken en het elektriciteitsnet ontzien. Een voor de hand liggende optie is bijvoorbeeld om tijdens periodes van overproductie van (groene) stroom deze stroom middels elektrolyse om te zetten in waterstof.³⁵ Door de waterstof te produceren met overtollige stroom wordt de druk op het elektriciteitsnet verminderd, vooral tijdens de piekuren. Elektrolyse is

³² <https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiesysteem/miek#nationale-miek-projecten>

³³ <https://www.onsaardgas.nl/porthos-aramis/>

³⁴ <https://www.verduurzamingindustrie.nl/hulp-bij-verduurzaming/routekaart+npvi/2780617.aspx?t=Carbon-Capture-Storage-CCS#:~:text=CCS%2Ddoelen,meer%20dan%20400%20miljoen%20ton>

³⁵ <https://www.kiwa.com/nl/nl/expertisegebieden/energietransitie/nieuws/waarom-waterstof-essentieel-is-in-de-energietransitie/>

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

hiermee een effectieve manier om netcongestie te verminderen en de verduurzaming van de energievoorziening te bevorderen.

In het ontwerpbesluit komt in randnummer 126 terug dat elektrolyse 'onder voorwaarden' in aanmerking kan komen voor de categorie congestieverzachtters. In het licht van de energietransitie en verduurzaming is het van maatschappelijk belang dat de waterstof vervolgens ook getransporteerd en opgeslagen kan worden. Dit maakt duidelijk dat de ontwikkeling van de waterstofketen, welke bestaat uit verschillende activiteiten, noodzakelijk is. Deze activiteiten zouden eveneens onder voorwaarden in aanmerking moeten kunnen komen voor de categorie congestie-verzachtters.

Hetzelfde kan worden gesteld voor warmtetransportnetten, welke eveneens een positieve impact hebben op netcongestieproblematiek. Uit scenario-analyses gericht op de regio Leiden kan worden afgeleid dat uitbreiding van warmtenetten in de gebouwde omgeving op basis van onder andere het benutten van de warmte-infrastructuur van WarmtelinQ een significante bijdrage kan leveren aan het verminderen van netcongestie en de daarmee samenhangende rem op economische ontwikkeling, groei en verduurzaming.³⁶ Het hebben van een warmtenet zorgt er immers voor dat de gebouwde omgeving niet hoeft over te stappen op een warmtepomp, wat het elektriciteitsnetwerk ontlast en daarmee bijdraagt aan het beperken van netcongestie. Door de ACM wordt het belang van collectieve warmtevoorziening als oplossing voor netcongestieproblematiek in de toelichting op het ontwerpbesluit expliciet onderstreept.³⁷

Door de Minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) wordt in haar adviesbrief ten aanzien van het prioriteringskader dit punt eveneens gemaakt: *"In algemene zin wil ik de ACM meegeven om te bezien of voorrang kan worden gegeven aan transportverzoeken voor energiedragers die de totale vraag naar elektriciteit verminderen. Dit vermindert de (toekomstige) vraag naar transportcapaciteit en zou daarmee kunnen worden gezien als een (toekomstige) congestieverzachter."*³⁸

In de omschrijving van de categorie congestieverzachtters dient hier rekening mee gehouden te worden zodat activiteiten die een duidelijk (indirecte) bijdrage leveren aan het beperken van netcongestie als congestie-verzachtters kunnen kwalificeren indien voor deze activiteiten nieuwe of uitbreiding van de transportcapaciteit noodzakelijk is.

³⁶ 00-scenario-analyse-leidse-warmte-final.pdf

³⁷ <https://www.acm.nl/system/files/documents/ontwerp-codebesluit-prioriteringsruimte-transportverzoeken-2025.pdf> randnummer 122

³⁸ Advies MKGG t.a.v. codebesluit Prioriteringskader - <https://www.acm.nl/system/files/documents/adviesbrief-mkkg-prioriteringskader-acm.pdf> p.3

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 6 augustus 2025 augustus Ons kenmerk: MR 25.85

Onderwerp: Zienswijze Gasunie op ontwerpbesluit "prioriteringsruimte transportverzoeken"

Gasunie is uiteraard graag bereid deze reactie nader toe te lichten. Indien u vragen heeft over deze zienswijze dan kunt u contact opnemen met mijn collega [REDACTED] ([REDACTED]@gasunie.nl).

Hoogachtend,

[REDACTED]

[REDACTED]

Gasunie